

Cardona engegarà enguany un cicle de commemoracions del centenari de l'exploració de la potassa

Aquest 2026 fa un segle de l'obertura i aprofundiment dels dos pous mestres, anomenats Alberto i Maria Teresa, del que seria la futura explotació

Una imatge històrica dels inicis de l'activitat de l'explotació potàssica / **ARXIU HISTÒRIC DE CARDONA**

David Bricollé

Cardona15 FEB 2026 6:25

Cardona celebrarà aquest 2026 al **centenari** del que ha estat un dels elements cabdals de la seva història contemporània: la **mineria**. Entesa com a **explotació industrial de la potassa** que va marcar la població durant la major part del segle XX. De fet, es

commemoraran cent anys d'un esdeveniment que en els pròxims tindrà altres motius centenaris, ja que els fets que ho motiven es van anar desenvolupant **entre el 1926 i el 1932**.

L'**Ajuntament**, la **Fundació Cardona Històrica** i l'**Arxiu** n'estan bastint les activitats que donaran visibilitat a aquesta efemèride, que s'aniran desvetllant en els pròxims mesos, però el que es té clar és que es tracta d'un esdeveniment central que cal celebrar i del que és necessari deixar-ne constància.

El que es commemorarà és l'inici de l'explotació de les sals potàssiques a Cardona al llarg d'aquell període, activitat minera que des d'aquelles dates es va desenvolupar **fins a l'any 1990**, i que al llarg de sis dècades va marcar profundament no només l'economia de la vila i de les poblacions properes del **Cardener** (de la que en va ser el motor principal i excepcional), sinó també la seva evolució demogràfica, social i cultural, amb l'arribada de nombrosa mà d'obra. Alhora, segons avancen fonts municipals, la celebració s'emmarca dins del cicle de 6.000 anys d'aprofitament del salí de Cardona per part de l'home.

L'arrencada pròpiament del centenari se situarà al mes de maig, coincidint amb el primer fet relatiu a l'inici de l'explotació de sals potàssiques per part de la **societat Unión Española de Explosivos (UEE)**. El que es va produir el maig del 1926, que és el punt d'arrencada, és l'inici dels treballs d'obertura i aprofundiment del pou Alberto de Mina Nieves, del que seria la futura explotació. Fet que, com es deia, en els set anys posteriors va tenir altres esdeveniments cabdals que van consolidar aquell inici de l'activitat fins a convertir-la en una factoria a gran escala.

Elements successius

Així, alguns dels elements en els quals es vol incidir i que successivament aniran complint un segle són la construcció del nucli residencial dels **Escorials** (2027); la construcció de la **fàbrica Manuela** (2028); l'aixecament del **cable aeri** entre la mina i fàbrica de Cardona i la fàbrica i l'estació de Ferrocarrils de **Súria** (2029); les primeres produccions i la figura de **Alberto Thiebaut** (2030); la **construcció del pou i castellet de Maria Teresa** (2031), i la construcció de les **colònies Arquers**, per donar cabuda a la mà d'obra que s'hi va desplaçar (2032).

Una imatge històrica dels inicis de l'activitat de l'explotació potàssica / **ARXIU HISTÒRIC DE CARDONA**

Fonts municipals destaquen que l'objectiu global de la commemoració i dels actes que s'estan perfilant i els que es concretaran més endavant és el de fer valdre i deixar constància històrica de «la importància de **la inversió feta per escometre aquell projecte industrial concebut per poder extreure de sota la terra el preuat mineral potàssic** i el seu posterior tractament i transport, així com les conseqüències que aquest va comportar al municipi a nivell econòmic, polític i social».

Per exemple, **el cable aeri de transport** va ser una instal·lació que durant quatre dècades va formar part indissoluble del paisatge d'un tram del Cardener. Al llarg de 40 anys, i fins a final de la dècada dels 60, Cardona i Súria van estar connectats per aquest transport que feia baixar la potassa que s'extreia de les mines de la vila ducal fins a l'estació de ferrocarril

que transportava el mineral des del municipi veí fins a Manresa. Un sistema aeri amb vagonets que va deixar de funcionar el 1969 i que en molt poc temps va ser desmantellat.

Segons la informació recopilada fa set anys per l'historiador surienc Albert Fàbrega, el projecte es va fer l'any 1926 i la línia es va construir entre finals de 1928 i principis de 1929. A mitjans d'abril de 1929 el cable va començar a funcionar en període de proves i a principis de desembre de 1930 va iniciar el transport de potassa pel cable. Durant la seva vida útil el cable va patir algunes reformes, tot i que no van afectar de forma substancial el disseny original.

La longitud de la línia era d'11,775 quilòmetres. Va ser el cable aeri més llarg construït mai a Catalunya, només seguit molt a prop pel cable de l'Espà (Saldes) als Hostalets (Sant Julià de Fréixens, Vallcebre), de la dècada dels 40 i 50. Estava dividit en 6 trams, amb 7 estacions.

A la fàbrica Manuela, a Cardona, hi havia l'estació inicial de càrrega, amb sistemes de càrrega i de tensió del cable via del primer tram de la línia. També hi havia una torre de tensió del cable tractor. A l'estació final, a Súria, hi havia serveis administratius i es realitzava l'ensacat i càrrega dels vagons del ferrocarril.

Acte d'homenatge davant del monument al miner, el 4 de desembre del 2025 / ARXIU/OSCAR BAYONA

Record permanent

Cardona ja ret un homenatge permanent al seu passat miner amb el **Parc Cultural de la Muntanya de Sal**, on se n'explica la història a través d'un recorregut pel que eren algunes

de les principals instal·lacions en superfície de la factoria. I, des del 2009, amb el **monument al miner**, situat a la plaça d'entrada del complex. La figura, de bronze, reproduïx a escala real la imatge d'un miner, d'acord amb una de les fotos més antigues de les mines de Cardona que es guarden a l'Arxiu Municipal. El monument es completa amb una barrina i un llum de carbur i amb un monòlit on [hi ha inscrits els noms dels 81 miners](#) que van perdre la vida en aquestes més de sis dècades d'explotació potàssica.